

БИЗНЕС ПЛАН
БИС/ТК 11
КОЖИ, КОЖЕНИ И ОБУВНИ ИЗДЕЛИЯ

1 БИЗНЕС СРЕДА НА БИС/ТК 11

1.1 Описание на бизнес средата

Следните политически, икономически, технически, регулаторни, социални фактори описват бизнес средата на сектора, свързан с областта на БИС/ТК 11, които могат да повлияят значително на процеса на разработването и на съдържанието на стандартите:

Обработената кожа и изделията от кожа са потребителски продукти, които се използват по целия свят, от много векове. Тази промишленост се разраства постоянно, което се дължи на постоянно нарастващото търсене на потребителите. Паралелно с това, в тази индустрия се въвеждат постоянно нови технологии и непрекъснати иновации, включващи нови материали, дизайн и оптимизиране на производствените процеси. Основни фактори, които влияят върху това, са:

- рационалното използване на продуктите и процесите – ключов фактор за успеха на предприятията в тази област;
- засилва се глобализацията с преместването на производителите на продукти от кожа в страни с по-ниски разходи, като Китай и Индия;
- специфичността на продуктите и развитието на нови пазари влияят на производствените процеси и продукти;
- електронната търговия оказва влияние върху начина, по който продуктите от този сектор се рекламират и продават;
- изискванията за кожените продукти влияят върху нормативните актове в съответните страни;
- маркировката, етикетването и изискванията за изпитване и сертифициране също влияят на търговията и производството в сектора.

По отношение на опазването на околната среда има разработени стандарти, които са добри инструменти за оценка и определяне наличието на дадени химични субстанции. В тази връзка Регламентът (ЕО) 1907/2006 на Европейския Парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals – REACH) е от голямо значение за сектора в страните за определяне на съответни законови изисквания.

Поради глобализацията на пазара и разпределянето на производството в различни части на света, стандартите могат да помогнат на производителите на обувки, кожени изделия и др. да подобрят качеството на своите продукти и да задоволят крайния потребител.

1.2 Количесвени индикатори на бизнес средата

Следните количествени индикатори описват бизнес средата с цел да се даде подходяща информация в подкрепа на дейностите на БИС/ТК 11:

Развитие на промишлеността в световен мащаб

Забелязва се значителен спад в броя на предприятията за обработка на кожа в Европа, от около 3000 предприятия в края на 1990 г. до около 2000 през 2011 г. Заетостта също е намаляла от около 50 000 на около 35 000 души. Но все пак с оборот от около 8 милиарда евро и около 3 милиарда евро износ извън ЕС, участието на Европа в световните продажби на кожа е около 15-17%.

Пазарният дял на обработената кожа в Европа се разпределя както следва: обувки (44%), кожени изделия (20%), мебели (15%), интериор за автомобили (12%), облекло (7%) и други различни приложения (2%).

Производството на обувки също се е променило много през последните две десетилетия. От 1995 г. броят на произведените чифта обувки е нараснал с около 60%. През 2013 г. в света са произведени над 22 милиарда чифта обувки¹⁾. Значително се увеличава производството в Азия и намалява в Европа, Океания и Северна Америка. От световното производство основният дял е на Азия с 87%, като Китай и Индия са основните производители, със съответно 63% и 10% за 2012 г. Следвани са от Бразилия, Виетнам и Индонезия. Италия, която е водеща в производството на обувки за Европа е на 10 позиция¹⁾. Броят на фирмите-производителки в Европа е намалял, като се е увеличило производството в страни с по-ниски стандарти на условията на труд и заплащане.

По отношение на потреблението на глава от населението, най-високо е в САЩ, като след тях се нареждат Германия, Япония и Великобритания.

Азия е световен лидер в износа на обувки, а Европа е основен вносител. Обувките произведени или внесени в Европа се разпределят в Европа и много малка част от тях се изнася в други континенти.

Основните технологии, използвани в производството на обувките са обувки с директно лети ходила и монтирани чрез залепване ходила (injected moulded and cemented footwear).

Производството на обувки е концентрирано главно в малки предприятия с около 20 души работници.

Развитие на промишлеността в България

В България този сектор на промишлеността има голям спад през последните години, особено в обработването на кожите. Суровинната база на кожарската, кожухарската и обувната промишленост на България е ограничена. Кожите от едър и дребен рогат добитък основно са внос. По данни на Министерство на икономиката към 2011 г. заетите в сектора са около 20 х.д. В страната се развива главно обувната промишленост в МСП, като голяма част от тях работят за износ. Създадени са и смесени предприятия с чуждестранно участие за производство на обувки. Производството на чанти, куфари, и други изделия за пътуване, както и кожно-галантерийната промишленост са с много по-малък дял.

Има много интензивна търговия и поток на обувки по целия свят и стандартите играят жизненоважна роля за подпомагане на тази търговия.

---

¹⁾ Данните са от 2013 г. в Годишника на световното обувно производство 2014 г.

2 ПОЛЗИ, ОЧАКВАНИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА БИС/ТК 11

Ползите от дейността на БИС/ТК 11 заинтересованите страни виждат най-вече в улесняване на търговията и търговския обмен в сектора и в повишаване на качеството на продуктите. Стандартите улесняват сделките между бизнес партньорите и предоставят на публичните органи, потребителите и широката общественост съществени сведения за продукта. По-долу са изброени различни аспекти, където може да намерят приложение стандартите в областта.

- удовлетворяване на търсенето на технически еталони за проверка на характеристиките на материалите;
- технически еталони при сделки, търговски спорове и споразумения;
- съгласувани документи, които могат да помогнат на пазара да даде конкретни указания за социалните и екологичните показатели;
- изисквания за експлоатационните показатели на обработената кожа за облекло, за мебели и за интериор за автомобили;
- при разглеждане съответните социални проблеми, както и проблеми свързани с безопасността, здравето или екологията;
- да подкрепят европейското законодателство, по-специално митническия надзор и надзора на пазара, ограничените вещества, етикетирането или директивите за нов подход;
- при терминологични въпроси.

Стандартите, които влизат в обхвата на техническия комитет включват:

- методи за изпитване, определящи характеристиките на материала;
- технически изисквания и терминология, които да се прилагат за сурови кожи, продъбени кожи и апретирани кожи;
- терминологичен стандарт за обувки;
- спецификации на всички съставни части на обувките;
- методите за изпитване за валидиране на обувките и съставните им части;
- стандартизиране на нови важни аспекти, като например екологичните и микробиологичните аспекти

Действащите стандарти в обхвата на БИС/ТК 11 са над 200, които включват чисто национални, европейски и международни стандарти (по-голяма част от европейските стандарти са разработени съвместно с ISO).

3 УЧАСТИЕ В ДЕЙНОСТТА НА БИС/ТК 11

Членуването в Българския институт за стандартизация е доброволно. Членове на БИС могат да бъдат юридически лица, които желаят да подкрепят дейността по националната стандартизация и са съгласни да спазват устава на БИС. В работата на Техническите комитети вземат участие упълномощени представители на членовете на БИС, които ги представляват по всички въпроси, свързани с дейността по стандартизация.

Потенциални заинтересовани от процеса на стандартизация в областта са производители, доставчици на материали, изпитвателни лаборатории, органи за контрол и сертифициране, дистрибутори и крайни потребители.

БИС/ТК 11 е създаден през май 1992 г. със съдействието Браншовия съюз на кожарската, кожухарската, обувна и галантерийна промишленост и Института по кожаро-кожухарска и галантерийна промишленост. Към момента в БИС/ТК 11 членуват предприятия от обувната промишленост (МСП), професионален съюз и изпитвателни лаборатории.

4 ЦЕЛИ НА БИС/ТК И СТРАТЕГИИ ЗА ТЯХНОТО ПОСТИГАНЕ

4.1 Определяне на целите на БИС/ТК 11

Основната цел на БИС/ТК 11 “Кожи, кожени и обувни изделия” е да участва в разработването на европейски стандарти и стандартизационни документи и въвеждането им като национални. С тази си дейност техническия комитет допринася за:

- премахването на търговските бариери чрез хармонизиране на практиките в целия свят и за подпомагане създаването на благоприятна среда за развитие на чуждестранните инвестиции у нас;
- улесняване разбирането между страните (производители, потребители, лаборатории и др.)
- повишаване качеството на продукцията на пазара и насърчава подхода на общата система за качество.

БИС/ТК 11 огледален на следните технически комитети на CEN:

CEN/TC 289 Leather [*Кожи*]

CEN/TC 309 Footwear [*Обувки*]

БИС/ТК 11 “Кожи, кожени и обувни изделия” участва в работата и на международната организация по стандартизация ISO в изброените по-долу технически комитети като наблюдател и въвежда с превод международни стандарти и стандартизационни документи, за които има интерес на национално ниво:

ISO/TC 120 Leather [*Кожи*] – наблюдател

ISO/TC 216 Footwear [*Обувки*] – наблюдател

ISO/TC 137 Footwear sizing designations and marking systems [*Системи размери, означения и маркировка на обувки*] – наблюдател

БИС/ТК 11 се стреми въвежданите с превод на български език европейски и международни стандарти в областта да задоволяват потребностите на заинтересованите страни (производители, потребители, лаборатории и др.).

Друга от особено значение задача, която си поставя БИС/ТК 11 е да преразглежда и при необходимост да преработва стандарти разработени на национално ниво, като не влиза в противоречие с правилата на CEN/CENELEC.

4.2 Идентифициране на стратегиите за постигане целите на БИС/ТК 11

Работната програма на техническия комитет е динамична и отворена, може да се актуализира през цялата календарна година.

- Работната програма в частта си въвеждане на европейски и международни стандарти чрез превод на български език зависи от решението на БИС/ТК 11. Той определя приоритетните за него европейски и/или международни стандарти, които да бъдат въведени с превод на български език. Обикновено това са терминологични стандарти, стандарти за методи за изпитване и някои продуктови стандарти.
- В работната програма в частта си разработване на национални стандарти се включват стандарти, които след проведен периодичен преглед техническия комитет е установил, че е необходимо да бъдат преработени.

БИС/ТК 11 в своята работа следва принципите за прозрачност и информираност на всички заинтересовани, като получените становища се разглеждат и решенията се взимат с постигане на консенсус.

В дейността си техническият комитет “Кожи, кожени и обувни изделия” си сътрудничи с други национални технически комитети, а именно:

БИС/ТК 44 “Текстил и облекло”;

БИС/ТК 39 “Лаковобояджийски материали, покрития и лепила”;

БИС/ТК 50 “Лични предпазни средства”.

4.3 Аспекти на околната среда

Екологията е насочена в две посоки: ефективност на процеса на преработка на суровините и предотвратяване на замърсяването и контрол. В „Социален и екологичен доклад”²⁾ на Европейската кожарска индустрия подробно са описани мерките, които се предприемат по отношение опазването на околната среда, именно по отношение на енергийна ефективност (използване на възобновяеми източници на енергия), въвеждане на нови технологии, намаляване употребата на химикали, пречиствателни станции за отпадни води, рециклиране на отпадъците от обработката на кожата и намаляване на вредните емисии във въздуха. От голямо значение и отделяне на средства за инвестиции за опазване на околната среда.

В тази връзка е публикуван и стандарт БДС EN 16887:2017 „Обработени кожи. Въздействие на обработката на кожи върху околната среда. Правила за определяне на категорията продукти (PCR). Въглероден отпечатък”

5 ФАКТОРИ, ВЛИЯЕЩИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РАБОТНАТА ПРОГРАМА НА БИС/ТК 11

Изпълнението на програмата може да бъде повлияно негативно от факта, че към момента членовете на комитета не са достатъчно много на брой и това води до недостатъчно финансиране на техническия комитет, което е предпоставка работната програма да бъде съобразявана с наличните ресурси.

Друг важен фактор е изискването към подготовката на експертите за работа в областта на стандартизацията. Всеки експерт към технически комитет е необходимо да има задълбочени познания в областта на съответния комитет, както и в областта на стандартизация. В тази връзка е необходимо да се работи в посока за привличане на нови членове на БИС, заинтересовани от дейността на БИС/ТК 11, в т.ч. производители, търговци, представители на изпълнителната власт, лаборатории за изпитване, лица за оценяване на съответствието.

---

²⁾ <http://cotance.com/socialreporting/SER/ESERBulgarian.pdf>